

RAKENNETUN KULTTUURIYMPÄRISTÖN JA MAISEMAN SELVITYS 2026

Asuntila-Ilmarinjärventien osayleiskaavan muutos

Ylöjärven kaupungin kaavoitus

Kaisu Wallin, maisemasuunnittelija

Mia Saloranta, kaavoitusarkkitehti

Pauliina Voutilainen, kaavoitusarkkitehti

Kannen kuva: Inventoinnin kohde 4, Vanha-Kaisko. (Mia Saloranta, 2025)

Sisällysluettelo

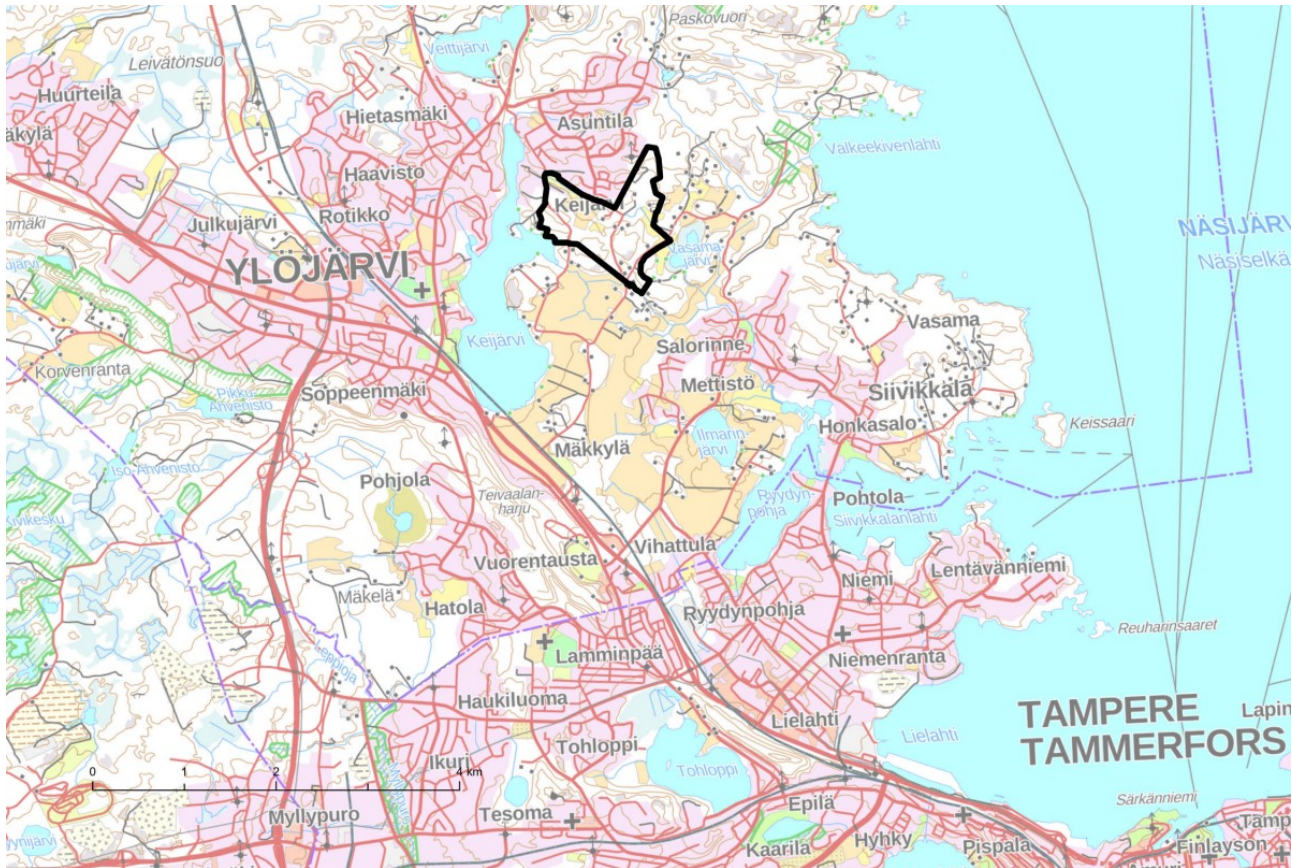
Selvityksen lähtökohdat.....	2
Menetelmät ja kohteiden arvottaminen	3
Tausta-aineistot	3
Maiseman historia ja kehittyminen	4
Maiseman nykytila.....	6
Selvitysalueen rakennuskanta	8
Inventoidut kohteet kartalla	10
Inventoitujen kohteiden kuvaukset	11
Johtopäätökset	18
Lähteet	19

Selvityksen lähtökohdat

Ylöjärven kaupunki on käynnistänyt Asuntila-Ilmarinjärventie -osayleiskaavan laadinnan osana maankäytön ja palvelujen suunnittelu- ja toteutusohjelmaa (MAPSTO 2021-2025). Kaavalla varaudutaan alueen täydennysrakentamiseen sekä Asuntilan ja Ilmarinjärventien välisen katuyhteyden toteuttamiseen.

Tässä selvityksessä tarkastellaan osayleiskaavan vaikutusten arvioimisen tueksi suunnittelualueen ja sen välittömän lähialueen maisemaa ja rakennettua ympäristöä; historiaa, rakennuskannan muodostumista ja maiseman ominaispiirteitä. Alueidenkäyttölaki edellyttää, että kaavoituksen yhteydessä selvitetään olemassa olevan rakennuskannan ja maisemien arvot sekä huolehditaan arvojen säilymisestä. Kaavan aloitusvaiheen viranomaispalaverissa Pirkanmaan maakuntamuseo toi esille, että kaava-alueella on rekisteritietojen mukaan ennen 1970-luvulla valmistuneita rakennuksia pihapiireineen. Kohteiden historiasta ja säilyneisyydestä ei kuitenkaan ollut tietoa. Selvityksen tavoitteena on selvittää kohteiden rooli alueen muodostumisessa ja nykyisessä maisemakuvassa.

Selvitysalue sijaitsee Ylöjärven keskustan itäpuolella, Keijärven ja Näsijärven välimaastossa, Asuntilan ja Siivikkalan asuinalueiden välissä. Kaavan suunnittelualue on pinta-alaltaan noin 100 ha.

Kuva. Selvitysalueen sijainti maastokartalla. Maastokartta © MML

Menetelmät ja kohteiden arvottaminen

Vanhojen karttojen, ilmakuvien ja rekisteritietojen perusteella inventointiin valittiin kohteet, jotka sisältävät ennen vuotta 1970 rakennettuja asuinrakennuksia. Kohteita on *yhdeksän*, joista kaksi koostuu useammasta pihapiiristä (kohteet 1 ja 3). Nämä ja kohde 8 sijaitsevat kaavan lähivaikutusalueella, muut kaava-alueella. Kohteet valokuvattiin ja tarkasteltiin maastokierroksilla 23.9. ja 1.10.2025. Inventoinnissa kuvataan lyhyesti kohteiden ominaispiirteet, säilyneisyys ja mahdolliset kulttuurihistorialliset ja maisemalliset arvot.

Rakennetun ympäristön kohteilla voi olla rakennushistoriallista, historiallista ja/tai ympäristöarvoa. Selvityksen kohteissa ei todettu rakennushistoriallisia tai historiallisia arvoja. Muutama kohde sijaitsee edustavasti hyvin lähellä tietä, jolloin niillä voidaan katsoa olevan arvoa lähiympäristönsä tienvarsinäkymässä.

Tausta-aineistot

Voimassa olevan Asuntila-Siivikkalan osayleiskaavan sekä Kirkonseudun pohjoisosan osayleiskaavan laajennuksen ja muutoksen valmistelun yhteydessä on aiemmin laadittu kulttuuriympäristöä koskien seuraavat selvitykset (eivät sisällä kohdetietoja alueelta):

- Keijärven-Siivikkalan rakennusinventointi, 2004.
- Asuntilan ja Siivikkalan välinen osayleiskaava, Rakennuskantaselvitys, 2002.
- Ylöjärven kulttuuriympäristöohjelma 2004, Eija Teivas.

Selvityksessä on käytetty maanmittauslaitoksen kartta-aineistoa: 1900-luvun alun senaatin- ja pitäjänkarttoja, 1900-luvun puolenvälin perus- ja maastokarttoja sekä 1940-luvulta alkaen historiallisia ilmakuvia. Lisäksi alueen tarkastelussa on käytetty geologian tutkimuskeskuksen maaperäkarttaa sekä maanmittauslaitoksen topografiakarttaa, ajantasaista maastokarttaa ja ilmakuvaa.

Tausta-aineistona on ollut käytettävissä Heilu Oy:n kaavaa varten laatima arkeologinen inventointi. Lisäksi alueen rakennuskantaan vaikuttaneen kehityshistorian pääpiirteet kuvattiin kirjallisuuden, mm. Helena Honka-Hallilan *Ylöjärvi 1869-1994* -teoksen, ja karttojen avulla.

Maiseman historia ja kehittyminen

Kivikaudelta tiedetään yleisesti, että asumukset on pystytetty yleensä lähelle rantaviivaa, lämpimille ja kuiville paikoille. Rautakaudelle siirryttäessä Ylöjärveltä löytyy jo monenlaisia jälkiä, sillä maanviljelyn yleistyessä asuinpaikat vakiintuivat ja ympäristöä muokattiin aikaisempaa enemmän. Hedelmälliset ja helpoimmin muokattavat alueet otettiin ensin käyttöön, ja kaupankäynnin lisääntyessä myös maanteiden ja tärkeimpien vesireittien läheisyys vaikuttivat asuinpaikkojen valintaan. Nämä edellytykset täyttyivät erityisen hyvin Ylöjärven vanhimmilla viljellyillä alueilla harjun koillispuolella Keijärvestä kaakkoon ja etelään. Keijärven itäpuolella sijaitsevalla selvitysalueella ei tunneta kivikauden tai rautakauden jälkiä.

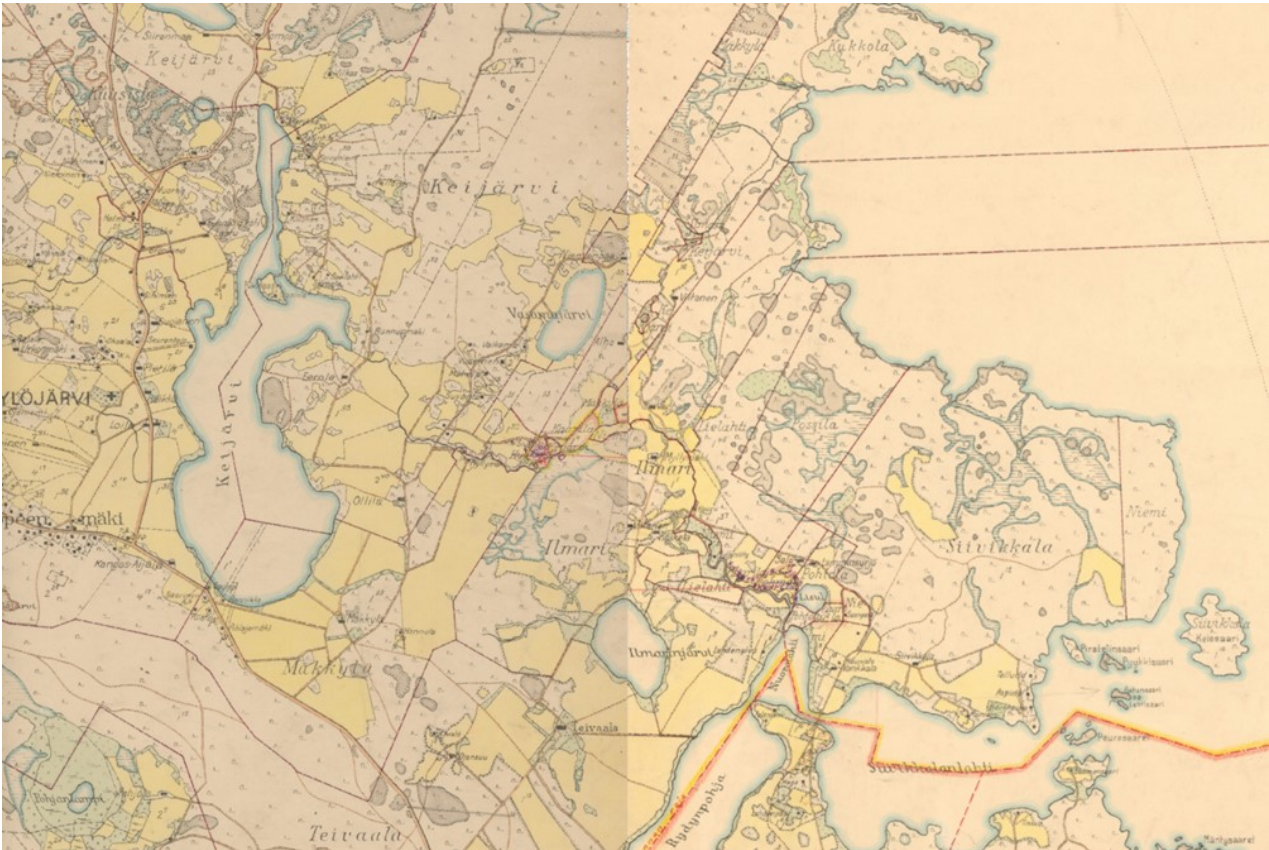
Voidaan olettaa pysyvän maanviljelystä harjoittavan asutuksen tulleen harjun pohjoispuolelle historiallisen ajan alussa. Ylöjärven suurimmat ja vanhimmat kylät sijoittuivat parhaille viljelymaille Lielahden ja Keijärven väliselle alueelle, missä on yhä laajoja yhtenäisiä pelloja. Vuoden 1558 maakirjoissa kymmenen talon Keijärvi oli kylistä suurin ja oletettavasti siis myös vanhimpia. Selvitysalueen rajauksen sisällä ei ole vanhoja kyläpaikkoja eikä kartanoita. Keijärven kylä sijaitsi Keijärven rannalla, reilun kilometrin päässä selvitysalueesta lounaaseen.

Kylien rakenteen muuttanut isojako toimitettiin Ylöjärvellä valtaosin vuosina 1761-1781 lukuun ottamatta Ylöjärven kylää. Jaon seurauksena talot siirtyivät ryhmäkylästä sopivan tilaisuuden tullen pelto-lohkojensa lähelle. Keijärven kyläntontti on sittemmin autioitunut kokonaan. (Teivas 2004)

Vuoden 1765 isojakokartalla selvitysalueen maat olivat läheisten Eerolan ja Ollilan tilojen omistuksessa. Selvitysalueella oli 1700-luvulla muutamia pienialaisia pelloja ja niittyalueita, alueen eteläosassa pelloille johtava tie sekä pohjoisosassa sijaitseva kosteikko. (Heilu 2025)

Kuva. Vuoden 1765 isojakokartta ja suunnittelualueen rajausta ja tielinjat. Heilu Oy, 2025.

Kuva. Pitäjänkartta vuodelta 1926. Vanhat kartat.

1900-luvun alussa alue oli rikkonaista viljely- ja laidunalueita, jossa metsäiset kallioalueet erottuivat maisemasta selvästi. Tärkeimmät tieyhteydet, kuten Keijärventie ja Vasamajärventie, olivat jo käytössä. Tieyhteys Keijärventieltä nyky. Suolaniityntien suuntaan kulki pellon halki. Alueen pohjoispuolella nykyisin sijaitseva Asuntilan pientaloalue oli Näsijärven suuntaan yhtenäistä metsäaluetta, pieniä niittyalueita lukuun ottamatta. Alueen asutus oli harvaa ja sijoittui avoimien peltoalueiden reunoille. Maankäyttö säilyi pitkään vakaana. Sodan jälkeen Eerolasta ja Ollilasta lohkottiin pientiloja, ilmeisesti siirtokarjalaisille, esim. inventoinnin kohteet 2,4,7 ja 8. (Kirjallisuuden perusteella siirtolaiset olivat todennäköisesti kaukolalaisia tai inkeriläisiä. Vuonna 1950 Ylöjärvellä oli siirtoväkeä yhteensä jopa 857 henkeä.) 1960-luvulla vapaa-ajan asutuksen lisääntyessä Keijärven Runnunlahden rannalle oli muodostunut vapaa-ajanasumiskeskittymää. Maisemakuva on edelleen hyvin maaseutu- maista ja harvaan asuttua.

1970–1990-lukujen aikana maatilatalouden rakennemuutos ja pellonmetsitysohjelmat muokkasivat perinteisten elinkeinojen synnyttämää maisemaa. Laiduntamisen loputtua rantanäkymät umpeutuivat. Asuntilan ensimmäinen asemakaava (1990) ja pientaloasutuksen kasvu alkoivat muuttaa alueen luonnetta. Perävainion hevostoiminta alkoi 1996. Selvitysalueeseen pohjoisessa rajautuva Asuntilan eteläinen asemakaava hyväksyttiin vuonna 2003. Suolaniityntietä jatkettiin ja kaava-alue laajeni vielä itään vuonna 2005 ja länteen 2010. Asuntila muuttui tiiviiksi pientaloalueeksi uusien asemakaavojen myötä.

Kuvat. Historialliset ilmakuvat vasemmalta oikealle: vuosi 1946, 1963, 1997 ja 2011. Kuvissa nykyinen kiinteistöjaotus.

Maiseman nykytila

Selvitysalue sijoittuu Suomen maisemamaakuntajaossa Hämeen viljely- ja järvimaan maisemamaakuntaan ja siinä tarkemmin Keski-Hämeen viljely- ja järvisetuun. Alue kuuluu Pirkanmaan maakunnan maisematyyppijaottelussa Keskeiseen järvalueeseen, jolle tyypillisiä piirteitä ovat vesistöt, harjut ja vaihteleva mäkimaa. Selvitysalue sijoittuu suurmaisemassa valtakunnallisesti merkittävien Näsijärven kallioalueiden ja eteläisen harjumuodostuman väliin, Keijärven ja Vasamajärven tuntumaan. Selvitysalue sijoittuu osaksi laajempaa rikkonaista kalliomuodostumaa. Korkeuserot ovat vaihtelevia mutta maltillisia. Runnunmäki, Kaiskon sekä Keijärven mäet kohoavat noin 130-140 metriin, kun alavat laaksoalueet ovat 110-120 metriä merenpinnasta.

Maankäyttö on mukautunut maastonmuotoihin: alavat savikot on hyödynnetty viljelyyn, laidunnukseen ja koivun kasvatukseen, moreenialueet on hyödynnetty asutukseen, kallioalueet ovat säilyneet pääosin metsäisinä virkistysalueina haastavien rakentamisolosuhteiden vuoksi. Alueella kulkevat Keijärventie, Kaiskontie ja Vasamajärventie ovat säilyneet perinteisinä, maastoa noudattelevina kapeina sorateinä.

Maisema on luonteeltaan pienpiirteistä ja sulkeutunutta metsätalousaluetta, jota leimaavat karut kallioalueet. Haja-asutuksen pihapiirit ovat suojaisia. Metsät ovat talouskäytön muokkaamia; vain harvat metsäalueet, kuusikot ja niittyjen metsäsaarekkeet monimuotoistavat maisemaa. Historiallinen, viimeistään 1700-luvulta periytyvä oja on säilyttänyt reittinsä. Erityisesti Kaiskon ja Perävainion alueilla metsänhoidon toimenpiteet, kuten taimikot ja harvennukset, luovat puoliavoimia tiloja.

Kuva. Vasamajärventieltä etelään avautuu niittylaidun, joka on alueen ainoita avoimia tienäkymiä. Google 2025.

Kuvia alueelta:

Kuva ylhäällä vasemmalla. Runnunmäen kallioalue ja -jyrkänne näkyvät avohakkuun jälkeen Kaiskontielle.

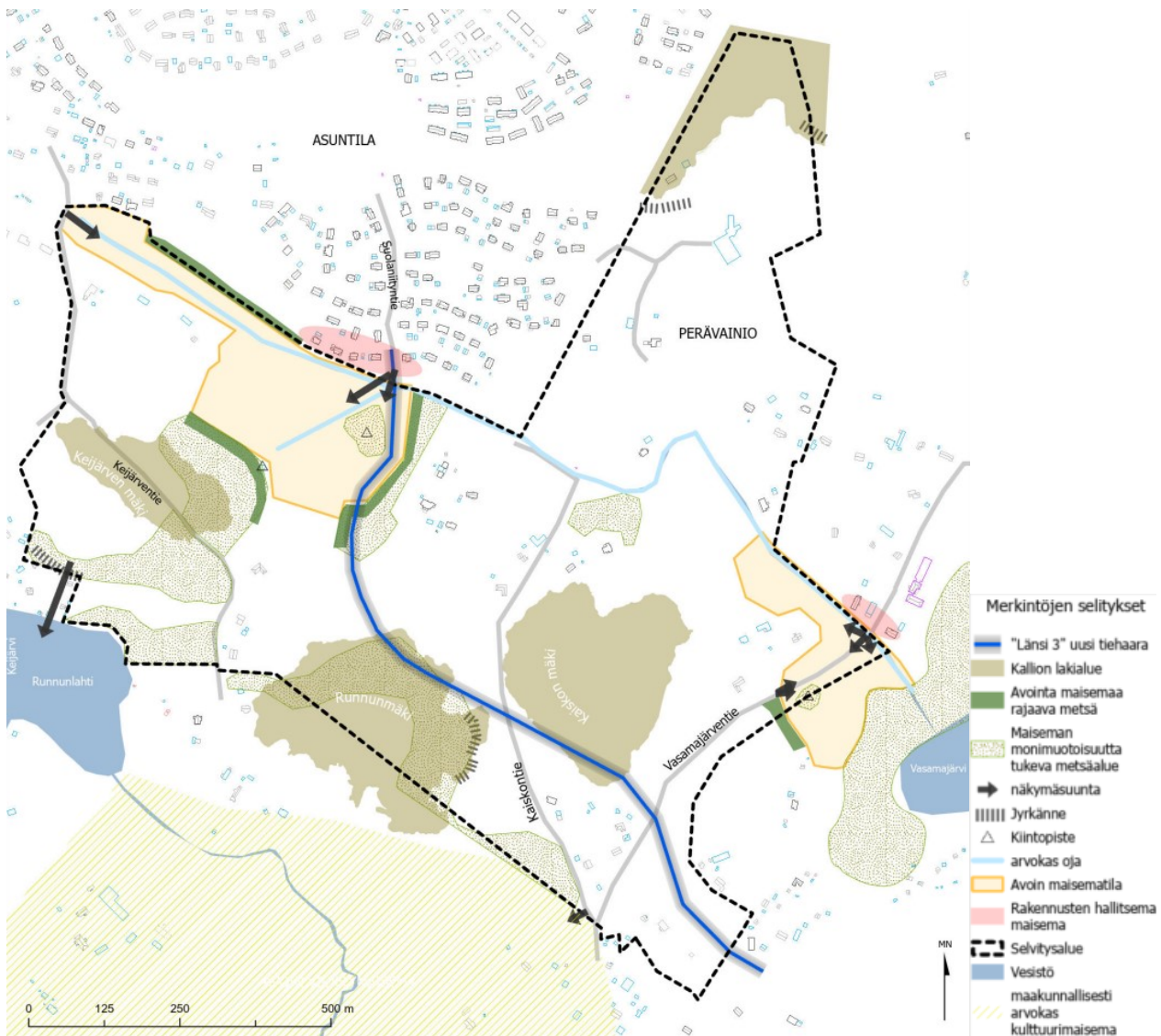
Kuva ylhäällä oikealla. Asuntilan asuinalueen eteläraja pitkin kulkee oja Vasamajärvelle asti, joka on säilyttänyt reittinsä likimäärin 1700-luvulta asti.

Kuva keskellä vasemmalla. Suolaniityntien eteläpäästä avautuvan pellon keskellä on monimuotoinen metsäsaareke.

Kuva keskellä oikealla. Suolaniityntien päästä pellon reunalta lounaaseen avautuvan pellon reunalla on vanha lato. Varttunut kuusimetsä kehystää vanhaa viljelymaisemaa

Kuva alhaalla vasemmalla. Pohjoisesta selvitysalueelle tultaessa Keijärventieltä avautuu kaakkoon metsän kehystämä pitkä niittyajanäkymä, jota ojien pajukoituminen osittain sulkee.

Kuva alhaalla oikealla. Keijärventie mutkittlee metsätalousmailla. Istutetun ja juuri harvennetun koivikon takaa näkyy peltoa.

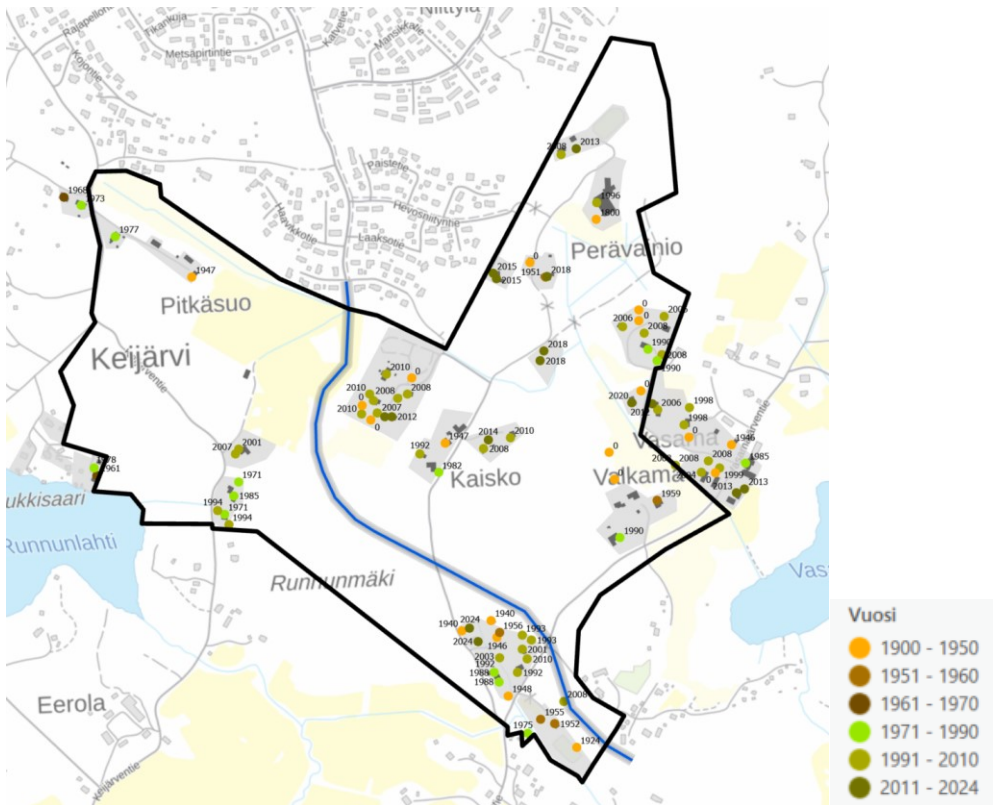

Kartta. Maiseman ominaispiirteet ja avoimet näkösuunnat. Maisema on pitkälti sulkeutunut, ja vain muutamat säilyneet niitty- ja peltoalueet sekä historiallinen oja muistuttavat entisestä avoimuudesta. Nämä avoimet kohdat ovat maisemallisesti herkimpiä muutoksille. Keijärventie, Kaiskontie ja Vasamajärventie ovat kapeita maastonmuotoja noudattelevia sorateitä, joiden luonne tulisi säilyttää. Avoimen maiseman reunalle rakentuneet uudisrakennukset rikkovat muuten arvokasta maisematilaa.

Selvitysalueen rakennuskanta

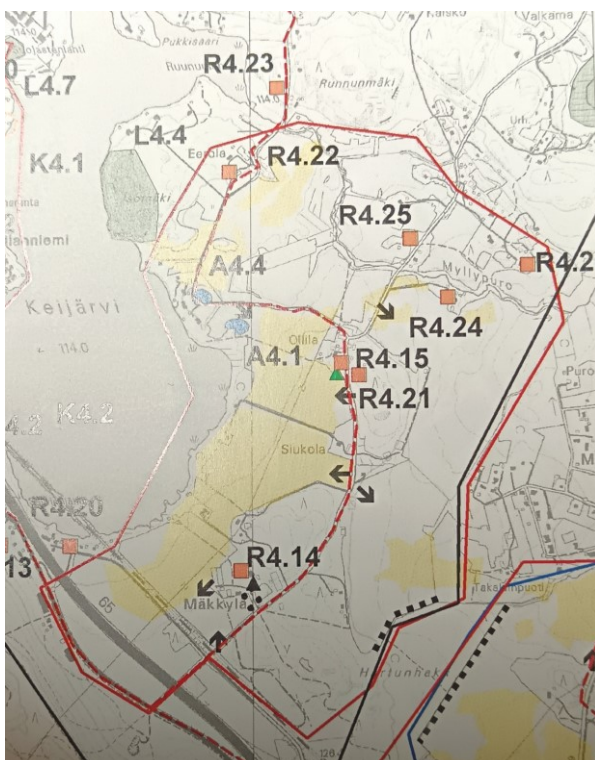
Selvitysalueella ei ole vanhoja kylätontteja eikä merkittäviä vanhoja maatilakeskuksia. Vuoden 1926 kartassa kaava-alueella näyttäisi olevan neljä rakennusta, joista on inventoinnissa tunnistettu kaksi torppaa: Salmela ja Mäkelä. Rakennuskanta on pääasiassa muodostunut sotien jälkeen, ja vuoden 1953 kartassakin pihapiirejä alueella on vain noin 10 kpl. Vuoden 1953 kartassa näkyviä asuinrakennuksia on purettu ja korvattu uudisrakentamisella samoille sijoille. Nämä kohteet eivät pääsääntöisesti sisälly inventointiin, vaikka pientilojen pihapiireissä on saattanut säilyä alkuperäisiä talousrakennuksia. Inventoiduissa kohteissa oli kuusi ennen vuotta 1950 rakennettua ja sellaiseksi tunnistettavaa asuinrakennusta.

Selvitysalueen rakennuskanta ei muodosta yhtenäisiä kokonaisuuksia. Muutamaa paremmin säilynyttä rintamamiestalo-tyyppistä pihapiiriä lukuun ottamatta vanhimmat rakennukset ovat kokeneet alkuperäisyyttä häivyttäviä muutoksia, ja uudempi rakennuskanta on tavanomaista.

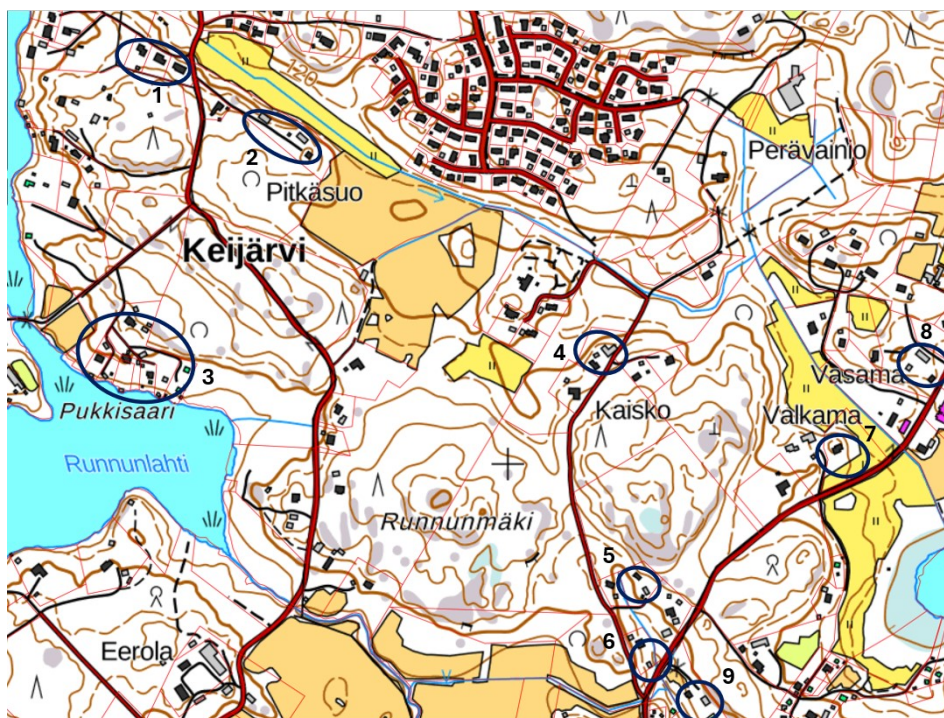
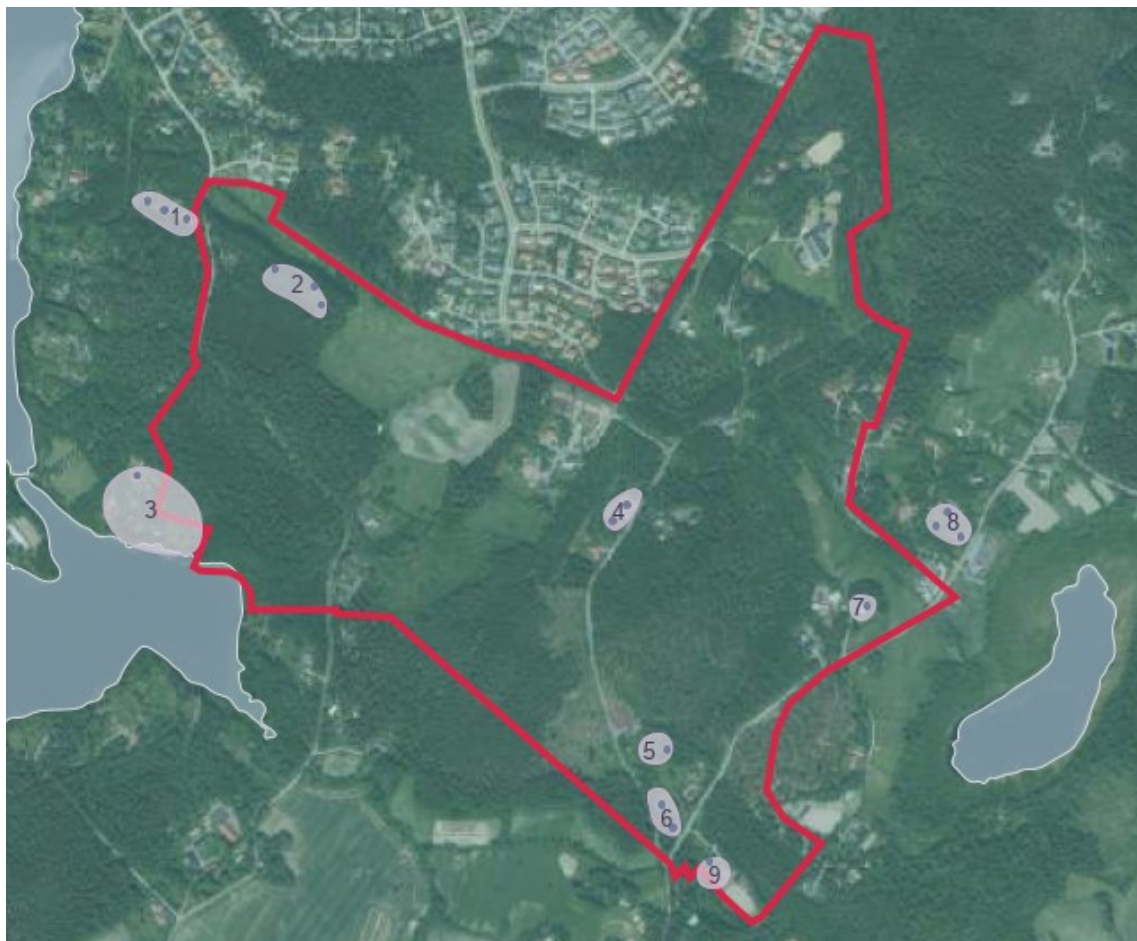
Kuva. Selvitysalueen rakennuskannan muodostuminen eri vuosikymmenien aikana. Ylöjärven kaupungin rekisteritiedot.

Kaava-alueen eteläpuolelle rajautuu maakunnallisesti arvokas Teivaalan kulttuurimaisema, joka luonteeltaan poikkeaa selkeästi nyt selvityksessä olevasta alueesta. Teiden varsilla on useita rakennetun ympäristön arvokohteita. Keijärventien varrella erityisesti Mäkkylän, Ollilan ja Eerolan vanhat tilakeskukset kiinnittävät huomiota.

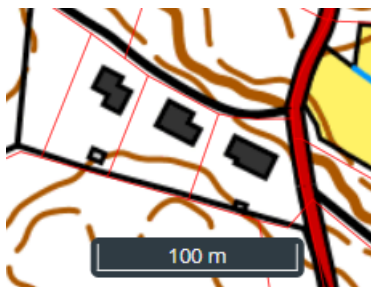
Kuva. Selvitysalueen eteläpuolella on aiemmin inventoitu muun muassa Eerolan tilan, jonka historia ulottuu aina 1500-luvulle saakka, rakennuksia (R4.22, ks. Kartta), kulttuurihistoriallisesti arvokas Eerolan muonaväentalo (R4.23, ks. Kartta) ja Keijärven historiallisen ajan autioitunut kyläpaikka (A4.4, ks. Kartta). (Teivas 2004, s. 73)

Inventoidut kohteet kartalla

Kartat: Numerot kartalla viittaavat inventoitujen kohteiden numerointiin.

Inventoitujen kohteiden kuvaukset

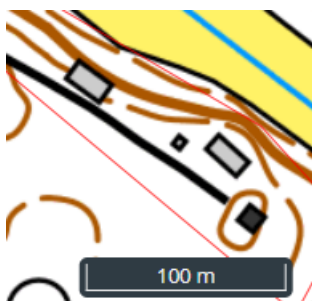
Kohde 1

LAITARINNE (980-406-0001-0187), YRJÖLÄ (980-406-0001-0186), SÄRKKÄ (980-406-0001-0185)

Yhtenäisen kokonaisuuden muodostavat kolme vuonna 1967 rakennettua omakotitaloa omilla tonteillaan, rivissä tien varressa. Sijainti on ollut Eerolan tilan maita vielä 1950-luvulla. Rakennusten takana kohoaa metsäinen rinne. Asuintalot ovat yksitasoisia ja matalia, tyypillisiä aikakautensa edustajia: tasakatto tai loiva harjakatto, punatiiliverhoilu hallitsevana, keskimmäisen talon pitkä julkisivu rappattu. Talorivi poikkeaa tyyliltään alueen muusta rakentamisesta, mutta sopeutuu hyvin puuston sekaan. Kolmen rakennuksen ryhmä erillään muusta rakentamisesta on kuriositeetti, joka ei varsinaisesti liity alueen historiaan eikä muodosta arvoaluetta. Tavanomaisuudessaan yksittäiset rakennukset eivät sisällä erityisiä kulttuurihistoriallisia arvoja. (Kohde sijaitsee kaava-alueen välittömässä läheisyydessä.)

Kuvissa vasemmalta oikealle: Laitarinne ja Yrjölä koillisesta kuvattuna sekä Särkkä etelästä.

Kohde 2

PITKÄSUO (980-406-0001-0207)

Pitkäsuon rakennukset ovat rekisterin mukaan vuodelta 1947, jolloin ne on rakennettu Eerolan tilan maille. Pitkäsuu (nykyistä laajempaan) on lohkottu Eerolasta v. 1958. Kokonaisuuden muodostavat päärakennus umpikuisteineen, navetta ja pieni saunarakennus sekä tulotien varrella kookas liiterirakennus. Ne rajaavat pihapiiriä perinteiseen tapaan. Pihan avoimelle sivulle etelään rajautuu viljelty koivikko, jonka paikalla on aiemmin ollut pieni peltoalue. Tyypillinen sodan jälkeinen pientila.

Rakennukset hyvin säilyneet lähes alkuperäisessä asussaan; kattomateriaali vaihdettu tiilijäljitelmäpeltiin ja ikkunat osin uusittu vanhaan malliin. Tyypillisyydessään ja säilyneisyydessään viehättävä kokonaisuus, mutta yksittäisenä kohteena ja maisemallisesti näkymättömissä ei sisällä erityisiä kulttuurihistoriallisia tai maisemallisia arvoja.

Kuvat ylärivissä: Pitkäsuon asuinrakennus lännestä ja pohjoisesta.

Kuvat alarivissä: Navetta; sauna; liiteri (?).

Kohde 3
"SALMELA"
(useita kiinteistöjä)

Kokonaisuus on muodostunut Salmela-nimisen torpan maille. Salmela on lohkottu Eerolasta v. 1928. Kohteen nykyiset kiinteistöt on lohkottu Salmelasta vuosien 1939 -1963 välillä. Vuoden 1927 kartassa Salmelan taloa ympäröi pieni rantaan ulottuva peltoaukea. 1953-vuoden kartassa (kuva yllä) rannassa on jo kaksi asuinrakennusta tai loma-asuntoa rantasaunoineen.

Torpan runko on mahdollisesti kiinteistöllä -126 sijaitsevan omakotitalon rakenteissa (suullinen tieto);

karttaotteella pohjoisin asuinrakennus. Rekisterissä rakennusvuosi on 1920, mutta ulkomuoto on perusteellisesti uusittu ja rakennusta todennäköisesti laajennettu. Vuoden 1953 kartassa näkyvät rakennukset on ilmeisesti purettu, tilalle on rakennettu kolme omakotitaloa vuosina 2001–2003, ja vanhemmasta rakennuskannasta ovat nykyään jäljellä rantasaunat (vuosilta 1936, 1950 ja 1951 / rekisteritiedot). Lisäksi alueella on säilynyt muutama muu vanha talousrakennus. Itäisin kiinteistö on loma-asuntokäytössä, rakennukset vuosilta 1960 ja 1978 / rekisteritiedot. Matalat harjakattoiset loma-asuntorakennukset ovat ajalleen tyypillisiä, melko vaatimattomia, vailla erityisiä arvoja.

Vaikka vanhoilla talous- ja saunarakennuksilla ei katsota olevan erityisiä kulttuurihistoriallisia arvoja, ne olisi kuitenkin suositeltavaa säilyttää. Vain niiden kautta on mahdollista hahmottaa, että alueella on ollut rakennuskantaa ennen 2000-lukua ja 1960-luvun loma-asuntoa, ja vesirajaan rakennetut saunat ovat luonteva osa perinteistä rantamaisemaa. Uudisrakentaminen on hämärtänyt alueen historian hahmottamista, ja kokonaisuuden kulttuurihistorialliset arvot ovat merkittävästi heikentyneet.

(Kohde sijaitsee kaava-alueen välittömässä läheisyydessä.)

Kuvat ylärivissä: Alueen vanhoja rantarakennuksia hyvin lähellä vesirajaa.

Kuvat keskirivissä: Vasemmalla yksi rantasaunoista. Keskellä vanha talousrakennus alueen keskellä. Oikealla loma-asunnot, rekisterin mukaan vuosilta 1960 ja 1978.

Kuvat alarivissä: Vasemmalla ja keskellä alueen omakotitaloja 2000-luvun alusta. Oikealla merkittäviä muutoksia kokenut, rekisterin mukaan 1920-luvulta peräisin oleva asuinrakennus, joka suullisen tiedon perusteella sijaitsee Salmela-nimisen torpan paikalla.

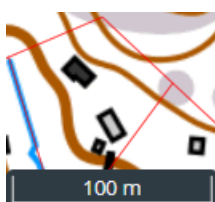
Kohde 4

VANHA-KAISKO (980-406-0002-0392)

Ollilan kantatilasta lohkottiin Kaisko v. 1956. Päärakennuksen pihapiiri on lohkottu omaksi kiinteistöksi v. 2018. Pihapiiriin kuuluu vuonna 1947 (rekisteritieto) rakennettu rintamamiestalo ja kaksi todennäköisesti saman ikäistä talousrakennusta. Päärakennukseen on tehty sekä laajennus että peruskorjaus historiansa aikana, katto uusittu v. 2019. Muutoksissa on ainakin osittain säilynyt alkuperäisiä ikkunoita. Punamultainen L-muotoinen navettarakennus rajaa pihapiiriä ja Kaiskontietä pitkiltä sivuiltaan. Pihapiiri sijaitsee hyvin lähellä kapeaa hiekkatietä ja avautuu tielle päin. Kohde on tyypillinen, kokonaisuutena hyvin säilynyt rintamamiestalon pihapiiri, näkyvällä sijainnilla tien varressa. Viehättävä kokonaisuus, jolla on arvoa lähiympäristönsä tienvarsinäkymässä, mutta yksittäisenä kohteena ei sisällä erityisiä kulttuurihistoriallisia arvoja.

Kuvat: Vasemmalla pihapiiriä koillisesta. Oikealla navettarakennus etelästä.

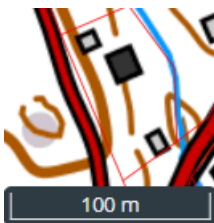
Kohde 5

LAAKSO (980-406-0002-0080)

Laakso on lohkottu Ollilasta v. 1934. Kohteessa on pieni vaatimaton asuinrakennus talousrakennukseen, rekisteritiedon mukaan valmistunut v. 1940. Rakennusten alkuperäisyyttä tai säilyneisyyttä on vaikea arvioida. Rakennukset jäivät Kaiskontieltä katsottuna uudisrakennusten taakse, jotka sijaitsivat hiljattain puretun asuinrakennuksen paikalla. (Purettu rakennus oli peräisin vuodelta 1946.) Kohde ei sisällä erityisiä kulttuurihistoriallisia tai maisemallisia arvoja.

Kuvat: Vasemmalla Laakson asuinrakennus lounaasta. Keskellä asuinrakennus ja sen oikealla puolella pilkottavat vaaleat talousrakennukset. Oikealla vanhalle rakennuspaikalle rakennetut uudisrakennukset ja niiden välistä näkyvä Laakson asuinrakennus.

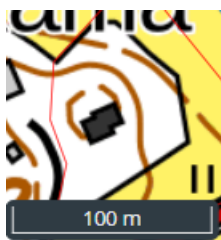
Kohde 6

VIHOLA (980-406-0002-0056)

Vihola on lohkottu Ollilasta v. 1934. Pihapiiriin on kuulunut suullisen tiedon mukaan noin vuonna 1948 rakennettu päärakennus, joka on sittemmin palanut, ja se on korvattu uudella asuinrakennuksella 1988. Pihapiirissä on säilynyt pieni yksikerroksinen rakennus, rekisterin mukaan talousrakennus vuodelta 1948 (karttaotteella eteläisin rakennus). Rakennusta on käytetty myös asuntona, ja lisäksi se sisältää saunan. Rakennus on toiminut viime vuosina varastona. Perustuksista voi päätellä, että rakennusta on joskus mahdollisesti laajennettu. Julkisivumateriaalit ja ikkunat saattavat olla alkuperäiset. Rakennuksen ympärillä on kauniita vanhoja tammia. Kohde ei sisällä erityisiä kulttuurihistoriallisia tai maisemallisia arvoja.

Kuvissa vanha talousrakennus lännestä ja pohjoisesta.

Kohde 7

RUUSULA (980-406-0002-0328)

Nykyinen, asuinrakennuksen lähiympäristöineen sisältävä kiinteistö on lohkottu Valkamasta v. 2003. Valkaman tila lohkottiin Ollilasta v. 1956. Asuinrakennus on rekisteritiedon mukaan valmistunut vuonna 1959, mutta on alun perin n. 10 vuotta vanhempi. Kaksikerroksista rakennusta on laajennettu yksikerroksisella osalla. Ikkunat on uusittu ristikoin ja julkisivuihin lisätty koristeita, jotka poikkeavat rakentamisajankohdan tyylistä. Sisääntulokuisti vaikuttaa mahdollisesti alkuperäiseltä. Rakennuksen alkuperäistä ulkonäköä on vaikea päätellä, ja sen kulttuurihistorialliset arvot ovat heikentyneet muutosten myötä. Rakennusta ympäröi rehevä puutarha, ja sen välittömässä läheisyydessä on naapurin hevostalli, joka on aiemmin kuulunut samaan kiinteistöön ja pihapiiriin. Rakennus on näkyvällä paikalla tienvarsimaisemassa ja kauniin peltoaukean reunalla, mutta ei sisällä erityisiä kulttuurihistoriallisia arvoja.

Kuvat: Vasemmalla rakennus laajennuksineen tieltä katsottuna. (Ks. myös s. 6.) Keskellä asuinrakennus lounaasta. Oikealla asuinrakennus luoteesta, sisäänkäynnin puolelta.

Kohde 8

VALTSUNTILA (980-406-0002-0313)

Nykyinen, asuinrakennuksen lähiympäristöineen sisältävä kiinteistö on muodostettu v. 2000. Valtsuntila on lohkottu Vasamasta v. 1988. Vasaman tila lohkottiin Ollilasta v. 1956. Kokonaisuuteen kuuluu 1 ½-kerroksinen asuintalo vuodelta 1946 sekä samalta vuosikymmeneltä kaksikerroksinen navettarakennus ja uudempi saunarakennus. Punamultainen, osin harmaatiilinen navettarakennus on parhaiten säilyttänyt alkuperäisen julkisivunsa. Asukkaat kertoivat päärakennuksen olevan siirtokarjalaisten rakentama. Asuinrakennukseen on vaihdettu uudet ikkunat, todennäköisesti myös ulkovuoraus, ja kuisti-parveke –kokonaisuus on todennäköisesti myöhemmin tehty laajennus. Pihapiiriä rajaa kuusi-aita tien suuntaan, mikä peittää näkymät pihapiiriin. Rakennuksen kulttuurihistorialliset arvot ovat heikentyneet muutosten myötä. Kohde ei sisällä erityisiä kulttuurihistoriallisia tai maisemallisia arvoja.

Kuvat: Vasemmalla kohteen 8 asuinrakennus pohjoisesta. Oikealla navettarakennus etelästä, pihan puolelta.

Kohde 9
MÄKELÄ (980-406-0002-0315)

Mäkelän torppa näkyy vuoden 1926 pitäjänkartalla sekä vuoden 1953 peruskartalla. Mäkelä on loh-kottu Ollilasta vuonna 1920. Rekisteritietojen mukaan nykyinen asuinrakennus on valmistunut 1955 ja talousrakennukset 1952 sekä 1924 (karttaotteella eteläisin pieni talousrakennus). Pihapiirissä toimii nykyään hevostalli ratsastuskenttineen. Asuinrakennusta käytetään tallitoiminnan tukikohtana. Rakennukset ovat todennäköisesti lähes alkuperäisessä asussaan. Asuinrakennusta on hieman laajennettu rakennuksen muodosta ja harkkoperustuksesta päätellen, ja navetan aukotusta hieman muuttettu tallin tarpeita varten. Rakennusten takaa laskeutuu rinne puroon. Pihapiiri ei näy tielle. Kohde ei sisällä erityisiä kulttuurihistoriallisia tai maisemallisia arvoja.

Kuvat: Vasemmalla talli (entinen navetta) ja asuinrakennus pohjoisesta. Keskellä vanha asuinrakennus koillisesta, pihan puolelta. Oikealla vanha asuinrakennus etelästä; portaat johtava laajennusosaan.

Kuvat: Vasemmalla talli idästä. Oikealla Mäkelän nykyistä edeltäneestä torpan rakennuskannasta jäljellä oleva talousrakennus 1920-luvulta.

Johtopäätökset

Alueen rakennuskanta koostuu enemmän ja vähemmän alkuperäisyytensä säilyttäneistä rintamamiestalo-tyyppisistä pihapiireistä sekä eri ikäisistä omakotitaloista. Inventoiduissa kohteissa ei todettu olevan merkittäviä kulttuurihistoriallisia arvoja, jotka edellyttäisivät suojelua. Kaavan valmistelussa esitetyt tielinjausvaihtoehdot ovat toteutettavissa ilman rakennusten purkamista.

Alueen maisema on pitkälti sulkeutunut, ja vain muutamat säilyneet niitty- ja peltoalueet sekä historiallinen oja muistuttavat entisestä avoimuudesta. Maaston muotoja noudattelevat soratiet tuovat alueelle oman leimansa. Maisemallisesti kestäväntä on osoittaa rakentamista rinteiden vaihettumisvyöhykkeille, joissa maaperä on suotuisaa eikä rakentaminen vaikuta kaukomaisemaan. Puoliavoimet tilat, avohakkuualueet ja taimikot, soveltuvat muutokselle. Heikoimmin rakentamiseen soveltuvat alueet ovat metsäiset kallion lakialueet ja tiemaisemaa avaavat niittyalueet.

Lähteet

Geologinen tutkimuskeskus, Maaperäkartta.

Heilu Oy. 2025. Asuntila-Ilmarinjärventie arkeologinen inventointi.

Honka-Hallila, Helena. 1996. Ylöjärvi 1869-1994.

Keijärven-Siivikkalan rakennusinventointi, 2004.

Maanmittauslaitoksen kartta-aineisto:

- Historialliset ilmakuvat 1946-2011, <https://kartta.paikkatietoikkuna.fi/>, käyty 28.1.2026.
- Vanhat painetut kartat: peruskartat 1949-1998 ja maastokartat vuosilta 1964-2006, <https://vanhatpainetutkartat.maanmittauslaitos.fi/>, käyty 28.1.2026.
- 1900-luvun alun senaatinkartta ja pitäjänkartta, Vanhat kartat -karttapalvelu, <https://vanhatkartat.fi>, käyty 28.1.2026.

Maanmittauslaitoksen kiinteistötietopalvelu.

Pirkanmaan liitto. 2014. Hyvät ja yhtenäiset peltoalueet Pirkanmaalla.

Pirkanmaan liitto. 2014. Pirkanmaan Kulttuurimaisemat 2016. Pirkanmaan maisemallisesti ja kulttuurihistoriallisesti arvokkaat maatalousalueet.

Pirkanmaan liitto. 2014. Pirkanmaan Kulttuurimaisemat. Ylöjärvi ja Pirkanmaan valtakunnallisesti arvokkaiden maisema-alueiden päivitysinventointi.

Rakennuskantaselvitys. Asuntilan ja Siivikkalan välinen osayleiskaava. 2002.

Teivas, Eija. 2004. Ylöjärven kulttuuriympäristöohjelma.

Kuvat © Ylöjärven kaupunki (ellei toisin mainita)